

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 292/2026-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice**, Rastislavova 43, Košice, IČO 00 606 707, zastúpenej **ALENA ZADÁKOVÁ** – advokát s.r.o., Kováčska 32, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 93Cb/49/2024 z 5. decembra 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. februára 2026 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ústavy napadnutým uznesením mestského súdu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť mestskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v predmetnom konaní vedenom na mestskom súde sa žalobkyňa [REDACTED] domáhala proti sťažovateľke zaplata 305 154 eur. Mestský súd rozsudkom č. k. 93Cb/49/2024-374 z 2. júna 2025 žalobe vyhovel a žalobkyni priznal voči sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Sťažovateľka podala proti rozsudku odvolanie. Uznesením zo 17. júla 2025 jej mestský súd vyrubil súdny poplatok za odvolanie vo 18 258,50 eur podľa položky 1a sadzobníka súdnych poplatkov, proti ktorému sťažovateľka podala sťažnosť a zároveň požiadala 6. augusta 2025 o oslobodenie od súdneho

poplatku z finančných dôvodov a súdu predložila prehľad záväzkov po lehote splatnosti (vo výške 178 349 770,67 eur) a v lehote splatnosti (109 563 101,24 eur) k 30. septembru 2025, jej pohľadávok (34 613 680,30 eur) a zoznam prebiehajúcich sporov a exekúcií.

3. Mestský súd sťažnosť zamietol a napadnutým uznesením sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. Zistil, že sťažovateľka je držiteľom a vlastníkom niekoľkých vozidiel a správcom viacerých nehnuteľností, a konštatoval, že k návrhu nepriložila tlačivo pre dokladovanie jej pomerov a že nebola oslobodená od súdnych poplatkov ani v iných konaniach, v ktorých vystupuje ako žalovaná. Uzavrel, že nie sú splnené podmienky na vecné oslobodenie od súdnych poplatkov (poskytovanie zdravotnej starostlivosti) ani na osobné, keďže sťažovateľka nie je rozpočtovou, ale príspevkovou organizáciou. Celková situácia sťažovateľky neodôvodňuje ani individuálne oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 254 Civilného sporového poriadku (odkaz na sp. zn. 4Obo/51/2008).

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Napadnutému uzneseniu sťažovateľka vytýka nedostatočné odôvodnenie (z dôvodu absencie odpovedí na jej podstatné argumenty) a aplikáciu ustanovení o priznaní oslobodenia od súdneho poplatku popierajúcu ich účel a zmysel. Spochybňuje záver mestského súdu o tom, že nedostatok finančných prostriedkov neodôvodňuje priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a k skutočnosti, že ani v iných súdu známych konaniach jej oslobodenie nebolo priznané, uvádza, že v nich o oslobodenie nežiadala, keďže nepodávala proti rozsudkom odvolania. Na podporu svojej ústavnej sťažnosti cituje z rozhodnutí ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva, v zmysle ktorých súd nie je oprávnený na základe vlastnej iniciatívy skúmať iné podmienky, ktoré § 254 ods. 1 Civilného sporového poriadku nepredpokladá (napr. minulé majetkové pomery či iné ako skutočné pomery), pretože by postupoval *ultra vires*. Zároveň je súd povinný primerane vyvažovať záujem štátu na vyberaní súdnych poplatkov za rozhodovanie sporov na jednej strane a záujem účastníka konania uplatniť svoj nárok súdnou cestou na druhej.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. S ohľadom na vymedzený predmet konania ústavný súd už viackrát zdôraznil, že rozhodovanie o súdnych poplatkoch – napr. o oslobodení od súdnych poplatkov, o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku a podobne – spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa (z novšej judikatúry napr. II. ÚS 105/2018, II. ÚS 224/2018, I. ÚS 85/2024). Rozhodovanie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky, napríklad na oslobodenie od súdnych poplatkov, o následkoch nepriznania oslobodenia od povinnosti zaplatiť súdny poplatok alebo o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných

ustanovení týkajících sa súdnych poplatkov vychádzať (porov. III. ÚS 559/2011, I. ÚS 27/2014, II. ÚS 243/2022, IV. ÚS 531/2024).

6. Aj rozhodovanie všeobecných súdov o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok však musí mať zákonný podklad a nemôže byť výsledkom arbitrárneho prístupu či zjavne nesprávneho posúdenia situácie predpisom podústavného práva, ktorým je v tomto prípade zákon o súdnych poplatkoch. Zároveň musí odôvodnenie súdneho rozhodnutia jasne a zrozumiteľne poskytovať odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (I. ÚS 105/2025, II. ÚS 158/2025).

7. Ústavný súd je v ojedinelých prípadoch oprávnený zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti, a to za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo vzhľadom na výšku súdneho poplatku posudzovanú v rámci konkrétnych okolností prípadu a ekonomických (finančných) možností sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok a vzhľadom na fázu konania pred všeobecným súdom k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porovnaj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Jedamski a Jedamska proti Poľsku z 26. 7. 2005, body 60 a 66). Príčinou uvedeného stavu býva najčastejšie úplná rezignácia všeobecného súdu na vyvažovanie verejného a súkromného záujmu, prípadne nedôsledné vyvažovanie (opomenutie podstatnej „premennej“ pri vyvažovaní). Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prichádza do úvahy tiež v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného zdôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom.

8. To však nie je prípad sťažovateľky. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku (porov. bod 3 tohto uznesenia) ústavný súd nezistil prítomnosť extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, resp. nedostatočného odôvodnenia.

9. Z vyžiadaného spisu mestského súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala sťažnosť proti uzneseniu o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok za odvolanie, v ktorej argumentovala vecným oslobodením predmetného konania od platenia súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 písm. c) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) (č. l. 406), ako aj návrh na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov z finančných dôvodov, ktorého prílohou bol zoznam záväzkov a pohľadávok (č. l. 418). Sťažnosť mestský súd zamietol uznesením zo 16. októbra 2025 (č. l. 425). Uviedol, že ani v iných konaniach známych súdu z jeho činnosti nebola sťažovateľka od súdnych poplatkov oslobodená a že vzhľadom na predmet konania nie sú splnené podmienky na vecné oslobodenie, a keďže sťažovateľka nie je rozpočtovou, ale príspevkovou organizáciou, ani na osobné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Mestský súd následne vyzval sťažovateľku na doručenie vyplneného tlačiva na oslobodenie od súdnych poplatkov s dokladmi preukazujúcimi tam uvedené údaje (č. l. 431), na čo sťažovateľka súdu doručila zoznam záväzkov a pohľadávok k 30. septembru 2025, prehľad aktívnych a pasívnych exekúcií a súdnych konaní. Mestský súd vykonal lustráciu v katastri nehnuteľností a v evidencii vozidiel.

10. Na to, aby súd mohol strane priznať oslobodenie od povinnosti platiť súdny poplatok, musia byť kumulatívne splnené dva zákonné predpoklady: (i) podanie návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku a (ii) pomery strany odôvodňujúce oslobodenie od súdneho poplatku. Pokiaľ ide o preukázanie majetkových pomerov, dôkazné bremeno zaťažuje stranu, ktorá žiada o oslobodenie. Tieto pomery je pritom strana povinná preukázať vierohodným spôsobom (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1011 a nasl.) Majetkové pomery právnických osôb, resp. fyzických osôb – podnikateľov – sa preukazujú najmä výkazom o príjmoch a výdavkoch, výkazom o majetku a záväzkoch, potvrdením o podaní daňového priznania (prípadne samotným daňovým priznaním), výpismi z podnikateľských účtov a inými relevantnými dokladmi (porov. 2MCdo/5/2011).

11. V okolnostiach prejednávanej veci [nepredloženie tlačiva pre dokladovanie pomerov účastníka konania (právnickej osoby), ktorý navrhuje, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, nepredloženie dokladov o výške príjmov a výdavkov zo strany sťažovateľky a vykonania lustrácie majetku mestským súdom] záver mestského súdu, že celková situácia sťažovateľky neodôvodňuje jej oslobodenie od súdnych poplatkov, nepredstavuje exces vyžadujúci zásah ústavného súdu do aplikácie podústavného práva mestským súdom. Je pravdou, že pomerná stručnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia vytvára priestor na možnú kritiku zo strany sťažovateľky, nedosahuje však intenzitu pochybení, pre ktoré ústavný súd pristupuje k zrušeniu rozhodnutí všeobecných súdov o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Bolo tomu tak napr. v prípade, ak všeobecný súd vôbec neskúmal majetkové pomery strany konania – právnickej osoby, ale nevyhovenie návrhu na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov založil výlučne na jej povinnosti znášať podnikateľské riziko (III. ÚS 289/2017, zverejnené pod č. 1/2016 v ZNaU, IV. ÚS 187/2022, I. ÚS 283/2023, I. ÚS 283/2023), ak bol majetok právnickej osoby preukázateľne nižší než vyrubený súdny poplatok (II. ÚS 218/2022), resp. v prípade posúdenia minulých (nie aktuálnych) pomerov, resp. hypotetickej možnosti zabezpečiť si prostriedky na úhradu súdneho poplatku (I. ÚS 295/2020).

12. Pokiaľ ide o záver mestského súdu o nenaplnení dôvodu na vecné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 1 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch o (konanie vo veci poskytovania zdravotnej starostlivosti), ústavný súd odkazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/313/2012, v zmysle ktorého vzťah dodávateľa liekov (výrobcu, či distribútora liekov a zdravotníckych materiálov) ako podnikateľa a zdravotníckeho zariadenia – nemocnice (ako kupujúcej), ktorého predmetom je predaj (kúpa) liekov a zdravotníckeho materiálu, nemožno považovať za vec zdravotného poistenia alebo za poskytovanie zdravotnej starostlivosti, a preto sa na konanie o nároku z takto založeného vzťahu nevzťahuje vecné oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 1 písm. c) zákona o súdnych poplatkoch.

13. Okrem uvedeného ústavný súd v okolnostiach prejednávanej veci prihliadol na skutočnosť, že nezaplatenie súdneho poplatku splatného podaním odvolania nemá za následok zastavenie konania o odvolaní (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch *a contrario*). Napadnuté uznesenie preto nemožno vnímať ako prekážku v prístupe sťažovateľky k súdu.

14. Ústavný súd tak nezistil relevantnú ústavnoprávnu súvislosť medzi namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1

listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rovnaké zaobchádzanie podľa čl. 12 ústavy a napadnutým uznesením mestského súdu, preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2026

Miroslav Duriš
predseda senátu